

De Emigranten hadden eenige veldstukken bij het ambthuis geplaatst, waarmede zij, van 's morgens te 7 uren tot 's middags, op de Franschen, doch zonder hun eenig nadeel van belang toe te brengen, vuurden. Om 12 uren kwam een ander korps Franschen van Koevorden over Veldhuizen aan, en berevende de stad ook van die zijde, waardoor de Emigranten tot eenen spoedigen aftogt genoodzaakt werden. Den volgenden dag trokken de Franschen uit het graaffchap terug, en de Emigranten namen weer bezit van Nieuwenhuis. Acht dagen daarna kwamen echter de Franschen weder, en de Emigranten retireerden, zonder een schot te doen.

Den 13 Maart werd Bentheim, hetwelk door Brunswijkers, Hesen en Hannoveranen bezet was, van eene talrijke overmagt, onder den generaal VAN DAMME, aangetast en na eenen geringen tegenstand veroverd.

Offchoon nu de Fransche generaals, in eene met de Landstanden getroffene overeenkomst, wel beloofd hadden, het graaffchap Bentheim, als een onzijdig land te zullen behandelen, bleef echter Nieuwenhuis eenen geruimen tijd door de Franschen bezet. De stad, die buiten dien reeds diep in schulden stak, moest dagelijks vleesch en brood, haver en hooi leveren, waardoor hare schuldenlast mer vijf en twintig tot dertig duizend gulden vermeerderd werd. De kooplieden en herbergiers moesten voor Fransche assignaten, die toen reeds eene geringe, en naderhand

in het geheel geene waarde hadden, verkoopen. Behalve, dat de burgers, door den zwaren last der inkwartiering, maanden lang gedrukt werden.

Ondertuschen bleef ons Vaderland van de *vrijheid, gelijkheid en broederschap* der Franschen, welke in Holland en elders zulke wrange vruchten teelden, verschoond. Wij bespeurden zoo min in het burgerlijk als kerkelijk bestuur eenige verandering.

Den 1 October 1801 werd, na eenen krijg van zeven jaren en negen maanden, de vrede tuschen Engeland en Frankrijk gesloten.

Den 17 Januarij 1802 werd in het graaffchap, op hoog bevel, een dankfeest voor den herstelden gemeenen vrede gevierd.

In het jaar 1803 werd deze vrede weer verbroken. Den 12 Mei d. j. vertrok de Engelsche ambassadeur lord WITHWORTH uit Parijs, en de oorlogsverklaring van Engeland aan Frankrijk volgde spoedig daarop. In diezelfde maand marcheerde eene sterke Fransche armee, onder bevel van den generaal MORTIER, door dit graaffchap, om het Keurvorstendom Hannover in bezit te nemen. Den 26 Mei rukten 8000 man in Emmelenkamp, die daar hun nachtkwartier hielden, zoodat alle huizen opgepropt vol waren. Vele wagens werden in requisitie gesteld en medegenomen tot diep in het Hannoverfche. De Hannoverfche armee, hoezeer ook vol moed, was tegen zulk eene overmagt niet bestand. De Genera-

liteit floot derhalve eene kapitulatie, volgens welke de Hannoverfche armee uiteen gaan, en elk naar zijne haardftede terug zoude keeren. Het geheele land werd nu door de Franschen bezet, het eigendom van den koning in beslag genomen, en de ingezetenen, door de inkwartiering en menigvuldige zoogenaamde *requisitiën* van allerlei legerbehoefden uitgeput. Gedurende den geheelen zomer, zag men bijna alle dagen, detachementen van jonge conscripts, uit het binnenste van Frankrijk komende, naakt en bloot naar Hannover marcheren, om daar op kosten der ongelukkige ingezetenen gekleed te worden. Het gelukte intusfchen de meeste Hannoverfche officieren en soldaten, van tijd tot tijd, naar Engeland over te steken, waar, uit deze brave troepen, een Duitsch legioen geformeerd werd, hetwelk zich in Spanje, onder den onsterfelijken WELLINGTON, zoo vele verdienften verworven heeft.

Den 24 Aug. rukte een bataillon Franschen in het graaffchap Bentheim, om hetzelfde als eene Hannoverfche provincie te bezetten. Deze troepen werden, over de onderscheidene plaatsen in het Bovengraaffchap, verdeeld.

Den 16 Dec. marcheerden dezelve weder af, hunnen weg naar Holland nemende.

Den 16 Julij 1804 werd LODEWIJK, graaf van Bentheim Steinfurth, volgens eene met den Franschen keizer geslotene conventie, tegen betaling van eene aanzienlijke fom gelds, door de beide adjudanten van de

de generaals BERNADOTTE en DESSOLLES, in het bezit van het graaffchap Bentheim gesteld.

Den 15 en 16 Aug. hield de nieuwe landheer zijnen plegtigen intogt.

Den 4 Aug. 1806 werden de graaffschappen Bentheim en Steinfurth, door MURAT, een' zwager van BUONAPARTE, bij het Rijnverbond tot Groothertog van Berg verheven, in bezit genomen, wordende aan het grafelijke Huis slechts de domeinen gelaten, welke intusfchen door de zware grondbelasting, die zich ook tot de bosfchen bepaalde, nog merkelyk besnoeid werden.

Het graaffschap Bentheim werd, gelijk de naburige kleine vorstendommen en graaffschappen, op Franschen voet georganifeerd, en onder het departement der *Eems*, waarvan Munster de hoofdplaats was, getrokken.

In de maand November d. j. had de eerste militaire opfchrijving plaats.

Den 26 Januarij 1807 geschiedde de loting over alle in 1786 geborene jongelingen.

In de maand Julij d. j. had er eene nieuwe loting, over alle in het jaar 1787 geborene jongelingen plaats.

In het jaar 1811 werd het graaffschap Bentheim, door een keizerlijk besluit van den 26 Dec. des vorigen jaars, van het Groothertogdom Berg weer afgezonderd, en gedeeltelyk met Overijfel, gedeeltelyk met Groningen vereenigd.

Door een decreet van den 28 April 1811, werd het daarvan weer afgescheiden, om met Munster, Rees en Steinfurth, een eigen departement van Frankrijk, onder den naam van departement der Lippe, uit te maken. Van dezen tijd af moesten wij ons alle Fransche wetten en inrigtingen laten welgevallen, Fransche prefekten, welker taal wij niet verstonden, beheerschten ons, gelijk de Romeinsche stedehouders weleer de Joden. Onze jongelingen moesten, voor de glorie en heerschappij van eenen Korsikaanschen veroveraar, ver van hun vaderland, strijden. (*) Onze handel werd, door gewapende tolbedienden, welke dag en nacht op hunne hoede waren, belemmerd. Onze kisten en kasten werden, door dit gespuis, op het naauwkeurigst onderzocht, om ons den geringen voorraad van koffij, thee en suiker te ontnemen, welken wij tot eigen gebruik opgelegd en ten duursten prijs betaald hadden. (†)

De zoogenaamde *droits reunis* (vereenigde regten), die geesfel der kooplieden en der tappers, werden met de uiterste gestrengheid ingevoerd, en door

(*) Van velen, die mede naar Rusland gegaan, en daar door den hongre, de koude of het zwaard verteerd zijn, heeft men volstrekt geen berigt weer ontvangen.

(†) BUONAPARTE had het zoo ver gebracht, dat wij een pond koffij met *f* 2.10 tot *f* 3.00, een pond suiker met *f* 2.10, en een pond gemeene congo thee met *f* 4 betalen moesten. De voorraad bij den burger en landman voorhanden, konde bij zulk eene duurte maar gering zijn, en evenwel scheen de roofzucht ons dat weinige nog te misgunnen.

geborene Franschen bediend. Het zout, een, voor de armen zoo wel als voor de rijken, onontbeerlijk artikel, was onmatig belast. De handel in tabak was verboden. NAPOLEON was alleen tabakskooper, en hij leverde ons den slechtsten tabak tot eenen onmatigen prijs. (*) Niemand mogt zelf tabak planten of bier brouwen. De tappers moesten zich aan de knevelarijen van Fransche officianten, die elke week hunne kelders visiteerden en hunne vaten peilden, onderwerpen, en aan dezelve telkens betalen, wat zij eischten. Kortom, de verdrukking steeg van dag tot dag, en wee hem! die zijne ontevredenheid luide te kennen gaf.

Het zoo beruchte 29ste *Bulletin* van *Molodetschna* den 3 December 1812, waarin de dwingeland zelf zijne nederlaag op de ijsvelden van Rusland verhaalde, gaf ons wel hoop op verlossing; maar onze hoop viel weer in duigen, toen hij in 1813 eene nieuwe armee verzamelde, en ons noodzaakte, voor de overwinning bij *Lutzen* en *Wurtschen* behaald, den Almagtigen te danken. (†)

Op den 19 October 1813 sloeg het uur der verlossing voor Duitschland. Ruslands gezegende ALEX-

AN, (*) De allersechtste inlandsche tabak, die thans de geringste daglooner niet zoude willen rooken, kostte het pond 24 stuivers.

(†) Tot herstel der in Rusland verlorene armee, moesten de gemeenten, op bevel van den prefekt, den keizer uitgeruste manschappen en paarden, als een *vrijwillig geschenken*, onderdanigst aanbieden!!!

ANDER zegevierde met zijne bondgenooten FRANZ en FREDERIK WILHELM, onder wier banieren zich de getergde volken, als een eenig man gefchaard hadden, bij Leipzig, op Frankrijks trotschen beheerscher, die, na eene verschrikkelijke nederlaag geleden te hebben, en, op den terugtogt, bij herhaling geflagen te zijn, met het overschot zijner benden, in verwarring naar Frankrijk snelde.

In den nacht van den 11 op den 12 November verschenen de eerste kozakken te Nieuwenhuis, nadat de Fransche ambtenaren eenige dagen vroeger vertrokken waren.

Den 14 Nov. sloegen 1500 man kozakken hun leger voor de Ulzer poort op. Den 18den vertrokken deze troepen, aan welke brood en vleesch, haver en hooi geleverd werd, naar den Hardenberg. De vorst NARISCHKIN, overfte der garde Z. M. des keizers van Rusland, die de voorhoede der door den generaal baron VON WINZINGERODE gekommandeerd wordende afdeeling van het vereenigd Rusfisch en Zweedsch leger, onder het opperbevel van Z. K. H. den kroonprins van Zweden, aanvoerde, hield eene goede krijgstucht. De algemeene vreugd, over de verlossing van het juk der Franschen, werd echter eenigzins gestoord door de verlegenheid, welke de dringende eischen, om ten spoedigste, in de behoeften van de zegepralende legers te voorzien, veroorzaakten.

Den 11 November 1813 eischte de vorst NA-

RISCH-

RISCHKIN, van het Arrondissement Nieuwenhuis, waartoe de kantons *Hede* en *Wesewe* in het Eemsland behoorden, tot den aankoop van *zeven duizend ellen laken* voor het leger, de som van *acht en twintig duizend gulden*. Hiervan kwamen ten laste van het graaffchap Bentheim *twintig duizend twee honderd en veertien gulden*, welke binnen vier dagen opgebracht en door de aanzienlijkste en rijkste inwoners der gemeenten moesten verschoten worden, bij straf van persoonlijk arrest.

Den 15 November 1813 eischte deze bevelhebber, ten behoeve van een te Haselunne voor 50,000 man voetvolk en 20,000 man ruitery, aan te leggen magazijn, van het graaffschap Bentheim, de som van *twintig duizend gulden*, welke binnen *drie dagen* zoude betaald, en, gelijk de voorgaande, door de bemiddelde ingezetenen zoude verschoten worden.

Den 20 November 1813 vorderde de Zweedsche Regimentskwartiermeester BINTZ, ten behoeve der Zweedsche armee, binnen *vier dagen* van het graaffschap Bentheim: *drie duizend ellen grijs laken, twee duizend ellen blaauw laken, zeven duizend ellen linnen tot voering, vijf duizend hemden, twee duizend paar kousen, en duizend paar schoenen*. De plaatselijke ambtenaren bewezen intusschen, dat hunne gemeenten, die reeds zulke aanzienlijke sommen betaald hadden, dezen nieuwen eisch onmogelijk geheel vervullen konden, en hunne nadrukkelijke vertoogen waren van dat gevolg, dat de heer

BINTZ

BINTZ van de gevraagde 5000 ellen laken afzag, en zich met de levering van het overige vergenoegde.

Offchoon nu de ingezetenen des graaffchaps Bentheim, verheugd met geheel Duitschland, over hunne verlossing, zich gaarne eenige opofferingen, ter bevordering der goede zaak, getroosten wilden, bragt nogtans de eisch van zoo vele gereede penningen, en de vrees, dat men de gedreigde militaire dwangmiddelen aanwenden zoude, wanneer dezelve niet op den vastgestelden tijd betaald wierden, hen in geene geringe verlegenheid. Uit welke zij intuschen door de vaderlandsliefde hunner gegoede medeburgers, die een gedeelte der gevraagde sommen voorfchoten, spoedig verlost werden. (*)

Den

(*) De ondervinding leerde, dat de vrees der ingezetenen, voor militaire executie, geene bloote hersenschim was. Toen de, ten behoeve van het magazijn te Haselunne, gevraagde 20,000 gl. niet zoo spoedig als men het begeerde, bijeen gebragt konden worden, verscheen een overste der kozakken, met zijne onderhebbende manschap, te Nieuwenhuis, om de betaling door militaire dwangmiddelen te bespoedigen. Twee der aanzienlijkste inwoners dier stad werden als gijzelaars in verzekerde bewaring genomen, en eerst bij de aflevering van het geld, in het hoofdkwartier van den vorst NARISCHKIN te Heemse ontslagen.

Tot roem van het koninklijke Grootbrittannische Hannoverfche Kabinetsministerie, verdient intuschen hier gemeld te worden, dat Hooghetzelve, na zich de rekeningen over bovengemelde sommen, te hebben doen voorleggen, volgens eene aanschrijving der koninklijke regering aan de

plaat-

Den 24 November nam de koninklijke Grootbrittannische Hannoverfche Regering weer bezit van het graaffchap Bentheim, tot groote vreugd der ingezetenen, die daarvan, door het luiden der klokken, en het vrolijk verwelkomen van den heer Regeringsraad VON PESTEL, overal de duidlijkste bewijzen gaven.

Den 1 December werd, over de verlossing van het noordelijk Duitschland, uit de magt der Franschen, een openlijk dankfeest gevierd.

Den 25 Januarij 1814 werd door de koninklijke regering bevolen, dat de jonge lieden, die met schietgeweer wisten om te gaan, zich naar *Eschebrugge* begeven zouden, om de ingezetenen van het Laar en Emmelenkamp, tegen de uitvallen van het

Fran-

plaatselijke ambtenaren van den 1 Mei 1820, besloten heeft, aan de onderdanen des graaffchaps Bentheim, voor de in de jaren 1813 en 1814 aan de troepen der verbondene Mogendheden gedane leveringen, en inzonderheid voor de, aan den vorst NARISCHKIN opgebragte geldfommen, eene schadevergoeding van 23,521 Rijksd. conv. munt of 43,423 Guld. 7 st. 5 duit. Holl. uit de koninklijke generale kas, te laten uittellen. Welke penningen, volgens het hooge voorschrift, over de gemeenten naar evenredigheid der door haar, tot meergemelde gedwongene geldheffing, geleverde bijdragen zullen verdeeld en tot aflossing der op de gemeenten rustende schulden, of tot andere voor het algemeen nuttige einden zullen besteed worden.

De gemeenten zijn voor deze, van velen niet meer verwacht wordende, schadevergoeding, zoo wel het Hooge koninklijke Ministerie als de Regering des graaffchaps Bentheims, haren dank schuldig.